NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v saboto 19. augusta 1854. *List 66.*

Gosence ali červi v prosu.

V prosu, ki nam letos obilen pridelk obéta, se najde spet na več njivah tisti škodljivi červ, ki ga majhni rumeno-rujavkasti proseni metulj (botys silacealis) zaleže.

Ta červ, prav za prav gosenca, je vmazane rudečkasto-bele barve, ima černo glavico in černe pičice po životu, živí v bilkah ali steblih prosá, pregloje kolenčike bilk, in storí, da ta bilka, v ktero se je omenjena gosenca vgnjezdila, malo ali celò nič zrelega zernja ne donese. Kakor mol v lesu les objeda ona bilko, ki že na nekem rumenkastem izmečku odzunaj kaže, da je ta škodljivi gost noter.

Še preden prosó popolnoma dozorí in se žanje, se podá omenjena gosenca v steblu doli blizo do korenine, in kadar je proso požeto, ostane v sterniščù (Stoppeln), ki je po žetvi ostalo na njivi.

Kadar se sterniščе v jeseni podorje, ostane gosenca (červ) celo zimo pod zemljo, spomladi se v mešičke zavije, iz kterih metulj še le takrat izpod zemlje priferfrá, ko je spet prosó vsejano bilo in je že za ped visoko izrastlo.

Edina, pa gotova pomoč, ki gospodarju ne prizadene veliko truda, te škodljive červe pokončati, obstojí v tem, da se po žetvi ostalo sterniščе izruje, na kupe zmeče in na polju z vsimi gosencami vred, ki tičé v sterniščù, sožgè, pepél pa potem kot dober gnoj po njivi raztrosi. *) F. Schmidt.

Sadne drevésa oškodovati je greh.

Ko je gospod Bog svet stvaril, je rekel: „Zemlja naj rodí drevje, da vsako po svojem sad rodí in ima svoje lastno seme“. In tako je bilo. Prepovedani sad, ki ga je Eva Adamu ponudila, je jabelko bilo. Že Noa je po vesoljnem potopu, okoli 2300. leta pred Kristusovim rojstvom, in 300 let Jozneje sv. oče Abraham drevésa sadil v Bersabi. pakobovi sinovi so egiptovskemu ministru prinesli sadú iz Kanaane. Mozes je dal Izraeljcom postave za varstvo sadnega drevja in tert, in modri kralj Salomo je okoli leta 1000 pred Krist. terte sadil in mnogoverstne sadunosnice. Od tistihmal noter do današnjega dné so bili cesarji in kralji podporniki sadjoreje. Slavni knez August saksonski je spisal več bukev o sadjoreji, in blagi cesar austrianski Jožef II. je sadil in cepil drevésa. Le od enega cesarja — od grozovitega rimskega cesarja Domiciana, se bere, da je enkrat ukazal, vse terte v njemu podložnih deželah pokončati.

Velik dobiček, ki nam ga delijo sadne drevésa, nas opominja brezkončne dobrote božje, — sadunosnice so živi spominki pridnih in umnih ljudí, — lepo drevje naj nam je svetišče, ustvarjeno od dobrotljivega Boga, kterega se nobena prederzna roka brez greha dotakniti ne smé, da bi ga pokvarila ali pokončala. Kruh z nogami tèptati, se vam zdí greh — kaj je sadje kaj druzega kakor kruh? Varujte drevje, ki je človeštvu tolika dobrota! Pozimi nas oživlja gorkota derv, da ne oterpnemo mraza, — spomladi nas razveseljuje cvetje, ktero zaljša vsako drevésce, — poleti in v jeseni nas krepčá njegov sad, in celo leto nas krepčá in oživlja dobra kapljica, ki nam jo toči ljuba tertica.

Pinkert pop. Lw.

Gospodarske skušnje.

Gnoj tako napravljati, da en voz več zaleže, kakor sicer 3 ali 4 vozovi.

Vsak teden, kadar se gnoj iz hleva na gnojnišče kida, naj se, kakor ima kdo več ali manj gnoja, več ali manj gipsa na gnoj potrosi. Tak gnoj, ker je gips v njem vso moč zaderžal, na polji, v nogradih, na vertih in kjer koli si bode, toliko več zdá, da se stroški gipsa obilo poplačajo.

Saje za ušivo živino.

Čmerika, tobak, živo srebro in mnoge druge rečí, s kterimi se pri živini uší preganjajo, utegnejo škodljive biti. Gosp. Schäfer v Oldenburgu je skusil, da saje, ktere dimnikar nasterže z dimnikov in pečí, preženó uší brez vse škode. V ta namen se naberó saje v primeren sod in se polijó s toliko vode, da napravimo gosto černkasto sajovico, s ktero se spéra ušiva žival ali pa češe. Potem se opêre s čisto vodo.

Svèt pri reji kuretine.

Kurnjek naj se premení vsako leto ali naj manj vsako drugo leto; kokoši ležejo bolj in valé več jajc. V enem kurnjeku naj je le malo kokoš, in pridniši bojo lêgle.

Zdraviteljske čertice.

Smert za gladom ali lakoto.

Glad ali lakota je strašna reč. Bolečine, ki jih prizadevuje sostradani želodec, ne izvirajo od tega, kakor se je nekdaj mislilo, da se stene praznega želodca ena ob drugo tarejo, ampak od tega, da ostri želodčini soki obilne čutnice razjedajo in kervine žilice glojejo. Gorjé mu, ki umerje za gladom — ni je huje smerti od te! Strašen nepokoj, pretresi celega života, neznani kerč in bolečine za obnoreti v želodcu, smerad iz ust, bljuvanje smerdljivih izmečkov, mraz, ki človeka lomi po vsih udih, božjast in divjost so znamnja te strašne smerti.

Na vprašanje: kako dolgo zamore živa stvar

*) Častiti gospod Schmidt nam je s tim spisom vred poslal nekoliko tacih prosenih bilk, v kterih se je vgnjezdil omenjeni červ, ki se že od zunaj naznanja, da gostuje v prosnici. Tudi nekoliko strokov unidan omenjenega sladkega graha z višnjevim stročjem nam je poslal; vès je bil lep in zdrav. Pridjal nam je pa tudi nekoliko strokov navadnega sladkega graha z rumenim stročjem: v vsakem zernu je tičal červ. Je tedaj resnično, da se v unega ne vgnjezdi červ tako rad, kakor v tega — je tedaj zares priporočila vreden. Vred.

prestati brez živeža ali hrane in pijače? se ne more odgovoriti, da bi veljalo za vsako. Sploh učé skušnje, da toliko manj zamore živa stvar sterpeti glada, na kolikor višji stopnji telesne popolnomosti stojí. Človek po tem takem naj pred umerje lakote. K večjem prestane, če je zdrav, 8 do 10 dní lakoto in žejo. Če ima pa dosti vode, zamore brez hrane živeti 30 do 40 dní. Žeja umorí človeka pred, kakor lakota. Neki človek, ki je imel dosti vode piti, je doživel celó 60 dní.

Strašen popis sostradanih ljudí beremo v Nikolaja Tulpa „Obs. med. lib. 1. cap. 43“. Sedem Angličanov se na majhnem čolnu od otoka sv. Krištofa podá nekega dné deleč na morje; za 24 ur so se previdili z živežem. Al vihar jih zažene deleč po morji, da so 17 dní po njem tavali. Lakota in žeja jih napade — že so oglodali oblačila, verví, usnje in les. Al kaj je to pomagalo! Živeti pa hočejo vsi, živeti na vsako vižo,— in ker strašni glad umorí na zadnje vès človeški čut, začno srečkati med sabo: kterega izmed sebe bojo snedli. ... Nesrečka pade in ž njo je zapadel eden izmed njih strašni osodi, da so ga zaklali, čeravno je bil že suh kot smert. Al mesó in krí zaklanega tovarša ste že gnjile tako, da šesti tovarš se je potopil raji v morje, kakor da bi bil jedel ostudnega tovarša. Čez malo dní prijadra ostalih 5 na suho zemljo, ali vsi so bili že tako na koncu življenja, da nobenega več niso mogli oteti — vsi so pomerli.

Od enake nesreče na morji so pripovedovali časniki leta 1845. Valovi izhodnega morja so vergli odpert čoln na breg blizo Memel-a. Ljudjé prihitijo berž na pomoč — pa kaj najdejo v čolnu? — dva človeka, kterih ni bilo druzega kakor kost in koža, sta ležala v njem, bolj merličem že podobna kakor živim. Enega so oživili, druzega niso več mogli. Le polagoma so ga greli in mu piti in jesti dajali, da se je počasi okrepčal, se spet zavedel in govoriti začel. Oba sta Rusa bila in brata, ki ju je, ko sta v Rigajski luki ravno v čolnič stopila, vihar s čolnom vred zasačil in zanesel deleč na morje. Iz začetka sta delala kar sta mogla in vse svoje žile napenjala, da bi bila priveslala spet do suhega, al na zadnje obnemoreta, in viditi, da sta zgubljena, se prepustita valovom morja, ki so ju dervili 8 dní okoli, dokler ju ne pripodé do omenjenega brega — enega že merliča.

Še strašnejšo prigodbo pa pripoveduje časnik „Morning Post“ od 1. decembra 1847. Barka Karolina iz Savune, namenjena v Bath, se je od 26. oktobra neprenehoma bojevala s silami morja; kar so imeli hrane na odperti ladji, je pometal vihar v morje, — od 4. novembra niso imeli mornarji ne koščika hruha ne kapljice vode več. 10. novembra so srečkali: kterega bojo zaklali in snedli. Nesrečka zadene velicega, močnega Irca, z imenom Dragotina Brown-a, edinega na barki, ki je imel nož pri sebi. Ko ga hočejo tovarši zgrabiti, da bi ga razkosili, se jim z nožem žugaje ustavi rekoč, da presune slednjega, ki mi pride blizo. 19 let star mornar se ponudi, ker je naj mlajši, ga napasti, in to storivšega hoče Brown ravno prebosti, kar mahne kapitan po njem in ga ubije. Mornarji pijó krí njegovo in razrežejo meso na kosce ter ga snejo. ... 13. novembra zjutraj prijadrajo ostali 3 mornarji na suho.

Če kdo prostovoljno za gladom umreti hoče, je umiranje drugačno, po tem: ali je človek terdne volje v takem groznem namenu ali ne. Korzikan Viterbi, kteri, nedolžen k smerti obsojen, se je v ječi do smerti sostradal, je bil skozi 20 dní dovelj močán, uro za uro popisovati svoj telesni in dušni stan. Sploh se more reči: kolikor mlajši, krepkejši in zdravši je človek, kolikor močnejši je želodec njegov, in kolikor bolj merzlo je vreme: toliko pred ga je konec.

(Iz „Unterh. am häus. H.“)

Premišljevanje

narave in previdnosti božje v nji.

Poslovenil Mihael Verne.

Sončni izhod.

Al si vidil kadaj z lastnimi očmí, dragi bravec moj, tisto krasnost, ki se o sončnem izhodu vsak dan tak mično prikaže? Je li ti morda mehkužnost spanja ali le navadna nečimernost branila, da tega čudeža veličanske narave še nikdar nisi vidil? Znabiti si izmed tiste brezštevilne verste ljudí, kterim se truda vredno ne zdí, si odtergati nekoliko ur od spanja, da bi sončni izhod vidili. Zna biti si iz števila tistih, ki so zadovoljni, da jim sonce le sije, kterim pa za uzroke te prikazni mar ni. Zna biti si ravno tako neobčutljiv, kakor množica tvojih bratov, ki sončni izhod vsak dan vidijo, ker se to brez njih nevgodnosti lahko zgodí, kteri pa pri njem nič ne mislijo. Bodi te ali une verste, dragi moj, — to vse je eno. Al daj se sedaj iz svoje neobčutljivosti zdramiti, in pojdi gledat, kako izza gor izhaja luč svetá, in navdajaj se o pogledu njenem z nadsvetnimi misli!

Nobena prikazen v naravi ne razodene toliko prijetnost in toliko krasnoto, kakor izhajoče sonce. Nobena svečanost, ako jo tudi človeška umetnost z neskončnimi stroški in z vso svojo pridnostjo olepša, se ne dá primerjati neprispodobljivi pervi sončni svetlobi. Vsi kinči gledišč in naj bogatejša krasnost kraljevih poslopij so prazno nič, ako se jim narava primerja.

Narprej se okinči izhodna stran neba s škerlatom juterne zarje in naznanja bližnji bližnji prihod sonca. Podnebje se opiše malo po malem z rožnimi barvami, in potem se sveti v bleščečem zlatu. Sedaj se prikažejo sončni žarki in razširijo hipoma svetlobo in toploto po celem ozračju. Poslednjič se prikaže *še le sonce* v svojem naj večjem veličanstvu. Vidoma se vzdiguje, čedalje više in više — zemlja pa se kaže v novi praznični podobi. Vse stvarí so, kakor da bi vnovič oživele,— radost je razlita po vsem svetu, ki ga vidiš pred sabo. Ptički pozdravljajo vir svetlobe in dneva z veselim glasom, skakljaje od veršiča do veršiča. Vse živali se gibljejo in čutijo novo moč in čverstost v sebi.

Povzdigni tudi ti, prijatel, svojo hvalno pesem gor k nebu — k nebu, kjer Gospod stanuje, na kterega povelje sonce izhaja, in kterega roka ga v njegovem teku vlada, da nam blage spremembe dneva in nočí, in redno verstenje letnih časov dela!

Glej, cela narava ti oznanuje red in zložnost. Sonce in vsaka zvezda se suče na svoji poti. Vsak letni čas donese svoj sad. Vsak dan ponoví sončno svetlobo. Bodi tudi ti svojim bratom to, kar je sonce vsemu svetu. Kakor sonce zemlji vsak dan svoje dobrote delí, kakor nizke dolíne in visoke hribe razsvetljuje, tako dobrotljivo, tako milo naj bo tudi tvoje življenje vsim tvojim sostvarém!

Ozir po svetu.

Potopisne čertice iz Petrograda.

(Dalje.)

Da v izbah gorko ostane, pripomorejo veliko tudi dvojne okna, ki jih imajo v Petrogradu kakor sploh po vsem Rusovskem. Komaj začnè mesca oktobra zmerzovati, napravijo celo hišo za zimski mraz, zamažejo naj manjše luknjice in nataknejo še ene okna, na kterih vsako špranjico s papirjem zadelajo. Le tam pa tam imajo kako oknjice, da spušajo včasih prosti zrak v izbo. Lahko si je misliti kakošno veselje je mesca maja, kadar pervikrat po dolgi zimi odpró spet okna, za kteri mi so čez zimo tičali kakor Noe nekdaj v barki svoji. Med

okna potresejo solí in peska, da potegujeta mokroto na se. Sol nakupičijo v mnogoverstnih ličnih stavkih, ki ostanejo do spomladi; na pesek pa položé ponarejene krasne cvetlice, ki lepšajo okna. Vsaka hiša se obnaša v tem po svojem in skušajo se, kdo bo kaj lepšega napravil. Zato se o lepih zimskih dnéh ljudjé radi sprehajajo po ulícah in ogledujejo okna.

Tudi z vratami je taka kakor z okni; v Petrogradu imajo po dvoje, pa celó tudi po troje in čvetero vrat. Malo-rusovski kmetje imajo do svojih podzemeljskih koč pokrito pot, po kteri se po stopnicah do hišnih vrat pride. Enaka je tudi v Petrogradskih hišah, le s tim razločkom, da se gré po stopnicah gori ne doli, in potem še le, ko se je skozi ene vrata šlo, se pride v zakurjeno vežo.

Pri nas morajo revni ljudjé v marsikterih krajih ob hudi zimi strašno veliko mraza preterpeti; v Petrogradu so veliko bolj mraza obvarovani. Ne le, da so ondi po različnih ulicah napravljeni taki hrami, kamor se ubogi lahko gret hodijo, in da celó kočijaži, ki pred gledišči čakajo z vozovi, imajo v železnih hišicah ogenj, pri kterem se grejejo, ima tudi vsak berač debel kožuh, in vsaka bajta je tako zadelana, da ne mraz ne moča ne moreta do nje. Kadar mraz v Petrogradu dospè 25 stopinj, se oblečejo tudi vsi stražniki v kožuhe.

Pri vsem tem se vendar primeri, da marsikdo zmerzne; tega pa so si ljudjé sami krivi, ne pa njih zimske naprave; vodka (žganje) je že marsikterega pripravila ob življenje.

Rusi, čeravno je duh njih živ in iskren, se vendar ne gibljejo radi — telesno in dušno gibanje jim je ostudno. Pozimi se tedaj raji za peč vležejo ali v kožuh zavijejo, kakor da bi se gibčni bojevali zoper mraz. Nezmerno žganjopitje pa povikša še nevarnost, ker spanje v pijanosti je o hudem mrazu naj bolj nevarno. Ker pa vsaki hudi mraz dosti tacih zaspancov pod milim nebom narajma, je lahko zapopasti, da jih veliko zmerzne.

Naj večji mraz je navadno takrat, kadar je vreme jasno, in v krasnem Petrogradu je navadno „naj lepši dan“ takrat, kadar mraz doseže 30 stopinj na gorkomeru. Nebo je jasno, solnce sije lepo, kakor nikjer drugod, in žarki njegovi se lomijo skozi tisuč in tisuč ledenih kristalov v krasnih barvah. Iznad hiš in tudi zakurjenih cerkvá se valí gost dim kviško, da bi človek mislil, da v vsaki hiši je parnica. Sneg in led po ulicah in na Nevi sta bela in lična, kakor da bi bilo vse iz cukra narejeno. Celo mesto je odéto z belim oblačilom in vse strehe se bliščé v ledenem kinču. Voda zmerzne, kamor koli jo vliješ; in studenci, štirne za ljudí in živino, sploh vse je zamerznjeno. Po ulicah pa se vsak giblje in hitro gré, sicer mu je merzla smert za petami.

(Dalje sledí.)

Ozir po domačíi.

Ormož na Štajarskem.

Ptujec biti v lastni domovini je gèrdo.

Ormož, po nemški Friedau, majhno mestice na Štajarskem v okrožju mariborskem, okrajni lutomerski in sodnem okolišču celjskem, leží ob Dravi na veliki in poštni cesti, ki iz Ptuja pelje v Varaždin, od kterih je to mestice komaj po 3 milje oddaljeno. Stanovavcov šteje 780 v 113 zidanih večjih hišah, ki so večidel z opeko pokrite. V sredi dolge ulice stojí prostoren terg, ozaljšan s kipom Matere Božje. C. k. okrajna sodnija, ki obseže 4 □milj z 19.700 prebivavci v 62 katasterskih in 34 novo osnovanih občinah (soseskah), in c. k. davkovska vradnija ste tukaj, kamor po prihodnji novi politični prenaredbi c. k. okrajna gosposka pride; zraven teh je tù tudi c. k. vodstvo žandarskega ureda, oddelk c. k. financne straže, notárstvo, pošta, komisarstvo za vojaško priprego, lotrija, velika prodajavnica tobaka in štempeljna, opravništvo graške in teržaške asekuracije, zastavnica, od ormožkega grajšaka ustanovljena bolnišnica za uboge in slovensko-nemška vsakdanja in nedeljska farna šola. Cerkev mestne fare (župe) pri sv. Jakobu, kamor je pridruženih 11 kmečkih občin z 2700 prebivavci, je bila izperva stranska kapela, že v letu 1271 po starogotiški osnovi zidana. Sedanjo podobo je dobila po blagodarni pripomoči slavnih križnikov; v letih 1832 in 1849 pa je bila popravljena in ozaljšana. Župnik z enim kaplanom opravljata duhovno službo. K ti fari se prišteva tudi v letu 1611 zidana podružnica sv. Janeza Kerstnika na Hlumu, ki stojí na visokem mestu lepe vinske goríce, od kodar se odprè kaj krasen pogled krog in krog. Po prizadevanju gosp. kaplana Petra Poliča se je napravila tù tudi šola, ki pa le malo učencov in učenk šteje.

Leta 1495 je Jakob Sekely, od kralja Matjaža Korvina za doljno Štajarsko postavljeni deželni poglavar, v Ormožu v pripomoč duhovnemu pastirstvu samostan za Frančiškane sozidal, ki pa je leta 1786 spet nehal biti. Sled tega samostana se nahaja le še v podertijah olarije, ktere se kaj gerdo prileżejo mestu.

Posebnega pomina vreden je ormožki grad, kjer je nekdaj komturija nemških križnikov bila, sedaj pa je lastnina gospoda Franca Pauer-a viteza Friedauskega, ki komaj 24 let star se je podal na pot po širocem svetu, je veliko skusil, in z mnogimi vednostmi obdarovan prišel domú. Iz grada se lepo vidi okoli, vert pa je ozaljšan z dolgimi verstami košatih lip; tudi murv je tù veliko zasajenih. V gradu je c. k. okrajna sodnija z davkovsko vradnijo; tù sem pride tudi prihodnja okrajna gosposka. Če je imel kdo kaj pri okrajni sodníi ali pri davkovski vradníi opraviti, ni v slovenskem jeziku nikdar drugač rekel, kakor „jaz grem v grad ali v grajšino“. Nekdanja grajšina ormožka je imela obširno politično sodno oblast z veliko podložnimi kmeti.

(Dalje sledí.)

Novičar iz austrianskih krajev.

Iz Pole v Istrii 8. aug. Toliko zaželjeni dež, ki krog in krog krepča žejno zemljo, se tudi pri nas že en teden vsaki dan pripravlja, — pa Bogu bodi milo! da ostaja vedno le pri pripravljanju. Da taka nezmerna suša je zaterla vso rast in da pri nas ne bo olja ne vina, je pač žalostna resnica. Krompirja imamo nekaj malega, pa je zlo drobán.

Iz Krajna 16. aug. ⁂ Ni davnej, kar se je v naši okolici nesreča zgodila, da se je otrok, ki so ga samega v hiši pustili in je po tléh plezal in do škafa z vodo priplezal, se v škaf na glavo prekucnil in v vodi utonil. Pretekli šmarni dan se je enaka pa še huja nesreča pri nas v Krajni zgodila. Vsa hiša gré ob devetih v cerkev; domá ostane pri poltretje leto stari deklici le stara mati. V kuhinji napravi ogenj in posadí deklico na ognjišče; v tem pa gré k peku iz hiše in pustí otroka samega na ognjišču. Al je kaka iskra doletéla nesrečno deklice ali se je kak drugač njegovo oblačilice unelo, ne vémo — to pa je gotovo, da je revče zgorelo! Kolikokrat so bili ljudjé že vendar svarjeni zavolj nemarnosti z majhnimi otroci, pa vse nič ne pomaga! Potlej je jok in stok, ko je že prepozno, — pred pa je nečimernost in nič kakor le gerda, gerda nečimernost! Stariši! vi hočete, da bi vaši otroci pamet imeli, — kako! ker je samí nimate nič.

Iz Ljubljane. God (24. rojstni dan) Nj. veličanstva presvitlega cesarja Franc-Jožefa je bil včeraj z veliko cerkveno slovesnostjo obhajan. Strel topov je že ob petih zjutraj z visocega grada oznanoval krog in krog

praznični dan; ob 10. je bila velika sv. maša, ki so jo péli svetli knezoškof. Opoldne pred ta dan je bila slovesnemu dnevu posvečena obédnja pri gosp. knezoškofu; na vecer tega dneva je šla muzika sedaj tukaj bivajočega c. k. regimenta Prohaska po mestu in je pred deželnim gosp. poglavarjem igrala „cesarsko pesem“. — Iz pisma milostivega gosp. škofa Baraga, ki ga je pisal prečastitemu gosp. kanoniku Novaku, zvémo, da zavolj mnogih opravil je bil 23. dan pret. mesca še v Novem Jorku, od kodar je mislil odriniti čez 2 dní. Tri duhovne je naprej poslal na gornje Mišigansko, bogoslovca Pirca pa v duhovnišnico Cincinatsko. Brata Reša nočeta med Indijane iti in ostaneta v Novem Jorku; namesto nju sta se oglasila dva nova misionarja iz Irskega.

Novičar iz mnogih krajev.

Do 15. augusta je bilo za deržavni zajém podpisano: na Horvaškem 4 mil. 766.310 fl., na Erdeljskem 7 mil. 416.545 fl., v Presburgu 9 milionov 136.004 fl., na Šleskem 4 mil. 485.480 fl., na Marskem 20 milionov 443.234 fl., v Dalmacii 1 milion 301.000 fl., na Teržaškem 14 mil. 510.830 fl., na Českem 37 mil. 668.130 fl., v gornji Austrii 11 mil. 789.627 fl., na Salcburškem 1 mil. 734.910 fl., na Štajarskem 7 mil. 896.790 fl., na Koroškem 2 mil. 174.310 fl., na Krajnskem (do 10. aug.) 2 mil. 576.180 fl. Sliši se, da čas podpisovanja, ki ima danes izteči, bo podaljšan do konca tega mesca. Do 12. t. m. je bilo v vsem podpisanih 380 milionov. — Cesarski patent od 11. julia dajè nove postave za osnovo dunajske borse. — Mesca januarja je ministerstvo notrajnih oprav po deželnih poglavarstvih vsim kmetijskim družbam velelo: naj svoje mnenje razodenejo o zložbi zemljiš. Gledé na te po razmerah posamnih dežel izdelane načerte je izdelalo sl. ministerstvo postavo za zložbo zemljiš, ktere razglas se smé kmalo pričakovati. — Ker koli, po kterih so telegrafne strune razpéte, kmali zgnjijó, je dr. Hlubek ministerstvu nasvetoval, naj bi se tudi v naših deželah vsadile drevésa, po kterih bi se namest kolov potegnile telegrafne strune; ministerstvo kupčijstva je poterdilo ta nasvèt, po kterem se bojo za to rabo pripravne drevésa vsadile. — Za c. k. zdravilskega svetovavca na Horvaškem je izvolilo c. k. ministerstvo gosp. dr. Al. Vančasa. — Novíce iz podonavskega bojišča noter do 10. t. m. niso prinesle nič posebnega. Rusovska armada maršira brez ovér iz Moldave, vendar se spet sliši, da, če austrianska armada ne posede knežij, bo en oddelk ostal v Galaču, drugi v Brajli. Omer-paša pa je nek 8. dan t. m. prejel po službinem potu naznanilo, da pride austrianska armada v Moldavo in Valahijo, kakor hitro bo rusovska armada odšla čez Seret. Sliši se, da je deželni poglavar zgornje Austrije gosp. Eduard Bach (brat ministra) določen za ces. austrianskega civilnega komisarja v Moldavi in Valahíi. — 6. dan t. m. je slavni polkovnik Iskender Beg (grof Ilinski) s prednjo stražo turške armade slovesen vhod obhajal v Bukureštu; tudi Omer-paša pride tjè, pa se bo nek kmalo nazaj vernil v Ruščuk. Turški armadi je ukazano, da ne smé dalje kot v Bukurešt iti. Za napad Krime in Sebastopola se take priprave delajo, da prav za prav se bo še le zdaj od velike in razsodivne vojske kaj slišalo. Na Alandskih otokih se je že huda začela (Aland se množica otokov imenuje, ki so v vhodu hotniškega zaliva in se visoko čez morje dvigujejo; le na 80 otocih stanujejo ljudjé, Bomarsund je naj večji). Francoska armada, ki je prišla na Aland, je začela 11. dan t. m. baterije delati in Bomarsund zajemati; 15. t. m. so po krepki brambi rusovske armade vendar Francozi naj močnejši stolp vzeli. — Bolj kakor v Europi so Rusi v Azii srečni; po rusovskem naznanilu so bili Turki pri Bajazetu pod vodstvom generala Wrangel-na tako tepeni, da so zgubili 4 topove, 17 bandér in 3000 vojakov. — Na Španjskem se še zmiraj hudo kuha in Bog vé, kakošen in kdaj bo konec ondašnjih prekucij. Republikanska stranka je podpihala en regiment v Barceloni, da se je spuntal in 2 oficirja umoril; general Concha je zaterl punt in ukazal vsacega desetega vojaka ustreliti, pozneje jim je pa vendar prizanesel in le 3 glavarje ustreliti dal; vsi ostali pridejo iz dežele na naselitve v ptujih deželah. Deržavni zbor (Cortes) je poklican v posvèt in sklep deržavne prenaredbe, ki pa se ne smé utikati v to, kar vladarsko rodovíno zadeva. Sicer je pa mogel Espartero neki deputacíi zagotoviti, da mati kraljice ne bo ne očitno ne skrivaj Madrida zapustila.

Žanjice.

Izhaja svetlo solnčice,
In megla preč beží,
Škerjanček že oglaša se;
Kaj tukaj vse molčí?
Oj Micka! si ti tičica
Si ktero zmislila?
Jo berž zasukajte, dekliči, na glas;
Veselo spevajte, ker mlad je še čas!

Zapojmo pervo v čast Bogu,
Ki nas ohrani sam;
Zapojmo drugo Jezusu,
Ki ženin ljub je nam.
Pokličimo v Marijo še,
In varhe angeljčke.
Kadar je od neba nam dana pomoč,
Se bati ni treba, če dan je al noč.

Rumeno klasje šepetá,
In nadja se žanjic;
Uklanjati se dobro zná,
Bo dalo kaj potic.
Kadar prav ojster ni serpec,
Le majhen bo snopeč.
Le urno brusimo serpíče z oslo,
V pšenico mahnimo, ki je kot zlato!

Sosedove so pridne kaj;
Do njive pol so že;
Nas zmagati ne smejo zdaj,
Pred skozi bomo mé.
Kaj, Ančka, tam postajaš zad?
Se snop ne veže rad?
Je njiva prostorna, nikar ne miruj;
Si tak neokorna, se bolj obračuj!

Le čversto Lenko tam poglej,
Kak reže jo vès čas!
Jo maha Jerčka spet naprej,
Ugnati misli nas.
Ne daj se, Mina, ji nikar,
Naj spred ne bo nikdar!
Žanjica vesela serpiček vertí;
Če dosti je dela, brez plače to ní.

Oj, Neža! gospodinja gre,
Bo kmalo tukaj sok,
Bo žganec al pa štrukelj še,
Je mati dobrih rok.
Nas žejnih tudi ne pustí,
Se gerlo ne usuší.
Nikar ne počasno, pred snopov bo več,
Zapojmo bolj glasno, skor delo bo preč!

Požeta zdaj je njivica,
Potile smo se res;
Pa zlata je pšeničica
Ki lulike ni vmes.
Še ena žetev čaka nas,
Pa kakšna? — zadnji čas.
Hranila pšenica se v žitnico bo;
Naj vzame dušica se v sveto nebo.

P. H.

Pogovori vredništva. Gosp. Iv. K. v P.: Hvala lepa za „koledarčka“ namenjeno povestico. Nadjamo se, da bo tudi bravcem tako všeč, kakor je nam.

Stan kursa na Dunaji 17. augusta 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	86	fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	84½ fl.
	4½ „	74¾	„	Windišgrac. „ „ 20 „	29 „
	4 „	66⅝	„	Waldštein. „ „ 20 „	28⅝ „
	3 „	51½	„	Keglevičeve „ „ 10 „	10⅛ „
	2½ „	42⅜	„	Cesarski cekini	5 fl. 37
Oblig. 5% od leta 1851 B		98	„	Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 23
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		80	„	Suverendor	16 fl. 3
Zajemi od leta 1834 . .		221	„	Pruski Fridrihsdor . . .	10 fl. —
„ „ 1839 . .		129¼	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1854 . .		89½	„	na 100 fl.	20½ fl.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*